

Andrea Vaccaro*Lot embraigat per les seves filles*

1605-1670

Oli/tela

195 x 267 cm.

Núm. reg.: 130755

El quadre d'Andrea Vaccaro (1604-1670) és de grans dimensions i mostra un bon estat de conservació. Hi predomina una gamma cromàtica terrosa rogenca que no és l'habitual del pintor napolità i que es deu, de ben segur, a la restauració a què la peça fou sotmesa el 1983, segons consta documentat en la fitxa del Museu.

L'organització compositiva de les figures en l'espai presenta un predomini clar de les diagonals: l'escena s'emmarca dins una cova, i mentre Lot es recolza en una filla, l'altra li aboca el vi a la copa. La posició dels braços dels tres personatges obliga l'espectador a centrar la mirada en la copa i, al mateix temps, a dirigir-la cap al fons, on es veuen les ciutats en flames, amb edificis de reminiscències clàssiques. El petit bodegó, ubicat en un marge de la composició, permet incloure tota classe de detalls en la tela i ratifica la tendència naturalista napolitana, de la qual Vaccaro és un exponent clar, a més de rubricar la fidelitat al text del Gènesi. L'elegància, l'esveltesa i la bellesa de les figures femenines ressalta sobre la vellesa de Lot.

L'única obra que el Museu d'Art de Girona té del pintor napolità, titulada *Lot embriagat per les seves filles*, és una peça de 195 x 267 cm amb el núm. registre del md'A 130755. El quadre es troba en bon estat de conservació i va ser restaurat el 1983; la tècnica utilitzada és l'oli sobre tela. Al Museu d'Art hi consta en qualitat de dipòsit del Museo del Prado atorgat per reial ordre el 1880; aquest fet l'enquadra alhora com una peça d'aquest museu, en els inventaris del qual figura catalogada amb el número 748. En la nova ordenació, catalogació i consegüent publicació del Museo del Prado (*Inventario general de pinturas. La Colección Real*, vol. 1, Madrid, 1990), la tela de Vaccaro consta amb el número d'inventari actualitzat 5136.

El tema de l'obra apareix referenciat en el capítol 19 del Gènesi, que recull un dels passatges de la vida de Lot. Segons els comentaris al text bíblic del pare Scio de San Miguel, datats al segle XVIII, el relat comença quan Lot acull a casa seva dos àngels que el treuen de la ciutat juntament amb la seva dona i les seves dues filles. El segon episodi correspon a l'incendi de les ciutats de la Pentàpoli, entre les quals es troben Sodoma i Gomorra; l'única que se salva del foc és la de Segor, en resposta a la súplica que Lot fa als seus acompanyants. El tercer fragment relata el càstig de la muller de Lot, que es converteix en estàtua de sal —sal de pedra, de la que es treu de les muntanyes i, per consegüent, dura com el marbre— per haver mirat enrere, quan els ho havien prohibit expressament. Tots aquests episodis es reflecteixen en un grup de quatre làmines realitzades pel gravador dels Països Baixos Philip Galle que formen part de la col·lecció de gravats de la Biblioteca d'El Escorial.

El darrer episodi correspon a l'incest de Lot amb les seves dues filles (Gn 19, 30-35), tema representat a bastament en l'Europa dels segles XVI i XVII. El text bíblic assenyala que Lot va tenir por de quedar-se a Segor i es va anar a amagar dins una cova a la muntanya amb les seves filles. Aquesta cova és justament l'espai en què l'artista ubica l'escena representada. Cal tenir present que la ciutat de Segor està situada a l'orient meridional del mar Mort, en una zona plena de coves i grutes entre roques, com recull la major part de les imatges que representen el tema. Andrea Vaccaro, documentat a Nàpols entre els anys 1604 i 1670, va desenvolupar aquest tema de l'Antic Testament amb un caràcter profà i servint-se de la tècnica i l'estil que el caracteritzen, com va fer també

en les històries de Tobies conservades al MNAC (sala 54, www.mnac.es), teles que, juntament amb la de l'md'A, situaríem al voltant del 1640. Per explicitar la *maniera* de Vaccaro cal emmarcar aquesta obra en el context de la cultura artística a l'entorn de Nàpols. Les composicions del pintor evidencien un equilibri mesurat, amb una bellesa i una serenitat clàssiques, que afecta molt especialment el desapassionament dels seus personatges (Roig, A., 1995). Nàpols era en aquella època una ciutat oberta i receptiva a les innovacions que venien de fora, i la presència de virreis espanyols com Pere Antoni d'Aragó (1666-1672), amant i bon col·leccionista de les pintures de Vaccaro, va facilitar la presència d'obres d'aquest pintor en les col·leccions espanyoles. La cultura contrareformista era aleshores ben present a la ciutat, i l'ambient artístic que s'hi conreà va aglutinar artistes i tendències ben diversos, però amb una finalitat comuna: posar l'art al servei de la devoció (Frutos, L.; Salort, S., 2002).

L'episodi en qüestió —l'embriagament de Lot per les seves filles— va ser utilitzat amb molta freqüència pels gravadors del nord d'Europa als segles XVI-XVII. Aquests gravadors tenien una formació i una trajectòria que incloïen una estada a Itàlia, destinada a informar-se dels plantejaments de Miquel Àngel i Rafael, i un taller amb nombrosos col·laboradors en el qual els gustos nòrdics se sumaven a les influències italianes. L'exponent més clar d'aquesta tendència amb relació a l'obra de Vaccaro és el gravat de Philip Galle (1537-1612) que actualment es conserva en la col·lecció artística de la Universitat de Lieja (www.wittert.ulg.ac.be).

FRUTOS, L.; SALORT, S. «La colección artística de don Pedro de Aragón, virrey de Nápoles (1666-1672)». *Ricerche sul Seicento Napoletano. Saggi e documenti*. Nàpols, 2002, p. 47-110 (p. 58: Andrea Vaccaro i el virrei).

ROIG, A. «*Lot embriagat per les seves filles*, d'Andrea Vaccaro». *MdA a Fons*, Girona, 1995, p. 63-73.

Tres siglos de oro de la pintura napolitana. Museu de Belles Arts, València, 2003-2004, p. 52-54.

www.wga.hu/bio/v/vaccar/biogaph.html